

Eesti ja Läti ettevõtluskeskkonna uuring

Tellijaja: Valga Linnavalitsus,
Eesti Kaubanduskoda Lätis

Teostaja: AS Emor



Sisukord

1

Uuringu metoodika ja põhijäreldused 3

2

Vastajate profiil 7

3

Koostöö viisid ja huvi 12

4

Teadmised ja infovajadus 23

5

Võrdlused 30



1

Uuringu metoodika ja põhijäreldused



Uuringu eesmärk ja metoodika

- Eesti ja Läti ettevõtete uuring viidi läbi piiriülese koostööprojekti DELBI raames ning uuringu eesmärgiks oli selgitada ettevõtjatele pakutava tugivõrgustiku ja partnerlusotsingu vajadust, ettevõtjate koostöövalmidust ning piiriülese koostöö alustamise võimalusi ja puudusi.
- Uuringu sihtrühmaks olid 1-99 töötajaga ettevõtted 6 Lõuna-Eesti regioonis (Pärnu-, Tartu-, Põlva-, Valga-, Viljandi- ja Võrumaa) ning 11 Põhja-Läti regioonis (Alūksnes, Cēsu, Gulbenes, Limbažu, Madonas, Ogre, Saulkrastu, Siguldas ja Valkas piirkond, Jūrmala, Valmiera). Üldkogumi moodustavad 9 783 Eesti ettevõtet ning 5 479 Läti ettevõtet.
- Valimi suuruseks on 304 ettevõtet: 150 Eestis ja 154 Lätis. Valimi baasi moodustamiseks telliti uuringu sihtrühma kohta juhuvaliku printsiipi jälgivad väljavõtted riiklikest äriregistritest. Valim jaguneb piirkondade ja sektorite lõikes üldkogumi proportsionaalsele jaotusele vastavalt. Valimi täpsuse saavutamiseks on teostatud ka andmete kaalumise.
- Küsitlemisel kasutati arvuti teel juhitud telefoniintervjuu meetodit CATI (*Computer Assisted Telephone Interviewing*) ning intervjuud viidi läbi TNS Emori küsitluskeskuses. Lätis teostas andmekogumist meie partnerettevõtte TNS Läti. Ankeedi mahuks oli 17 küsimust ning vastata oli võimalik nii eesti, läti kui vene keeles. Andmekogumine viidi läbi augusti teises pooles 2012.
- Andmete analüüsiks kasutati andmetötlusprogramme SPSS ja Galileo.

Põhijäreldused (1)



- Läti ettevõtted turustavad oma tooteid/teenuseid Eestis mõnevõrra enam, kuid üldine naaberriigi ettevõtetega koostöö tegemise tase on sarnane. Lätis turustab umbes iga kümnes Eesti ettevõtte (11%) ning Eestis turustab iga viies Läti ettevõtte (19%). Ligikaudu iga viies Eesti ja Läti firma teeb täna naaberriigi ettevõtetega mingil viisil koostööd (vastavalt 20% ja 22%). Koostöö viisi osas domineerivad mõlemas riigis kaupade import ja eksport. Ettevõtted, kes on koostööd varem teinud, kuid tänaseks selle lõpetanud (6% Eesti ja 11% Läti ettevõtetest), mainisid koostöö katkemise põhjusena kõige enam majanduslikku mittetasuvust.
- Läti ettevõtete huvi piiriülese koostöö alustamiseks on Eestiga võrreldes suurem. Eesti ettevõtted põhjendavad koostöö puudumist kõige enam asjaoluga, et taolise võimaluse peale ei ole mõteldud; Läti ettevõtted mainivad rohkem enda toodete/teenuste mitte sobivust Eesti turu jaoks, informatsioonipuudust seoses Eesti turuga ja keelebarjääre. 19% Eesti ja 39% Läti ettevõtetest, kes täna koostööd ei tee, oleks huvitatud tegevuse alustamisest naaberriigi turul.
- Läti ettevõtted tunnevad Eesti firmadest suuremat huvi teabe vastu naaberriigi turu kohta ning on ka teemast paremini informeeritud. Neljandik (23%) Eesti ettevõtetest on viimase aasta jooksul otsinud/saanud infot turustamisvõimaluste kohta Lätis ning alla poole (41%) märgib, et nad vajaksid taolist informatsiooni. Läti ettevõtete aktiivsus on suurem – teavet on saanud pooled (51%) ja seda vajavad üle kolmveerandi firmadest (79%). Umbes iga neljas Eesti ettevõtte (23%) ja iga kolmas Läti ettevõtte (35%) peab enda tänaseid teadmisi oma toodete/teenuste turustamisvõimaluste kohta naaberriigis heaks.

Põhijäreldused (2)



- Kõige rohkem on turustamisvõimaluste kohta infot saadud äripartnerite/tuttavate kaudu või interneti vahendusel. Mõlema riigi ettevõtted vajavad kõige enam infot konkreetse tegevusvaldkonna turusituatsiooni kohta ning koostöövõimaluste kohta naaberriigi ettevõtetega. Läti firmad on lisaks rohkem huvitatud ka infost Eesti seaduste ja maksusüsteemi kohta ning seminaride/messide jm ürituste toimumise kohta Eestis. Valdav enamus nii Eesti kui Läti ettevõtetest eelistaksid koostööpartnerite leidmiseks internetipõhist partnerite otsingu andmebaasi. Läti firmad mainivad mõnevõrra enam ka infotelefoni.
- Kokkuvõttes võib öelda, et piiriülese koostöö suunal ilmutatud huvi ja aktiivsus on Põhja-Läti alla saja töötajaga ettevõtete puhul märgatavalt kõrgem kui Lõuna-Eesti ettevõtetes. Läti ettevõtted ka planeerivad oma edasisi arenguid täpsemalt – järgnevateks tegevusaastateks on arengukava olemas pooltel Läti (48%) ja neljandikul Eesti firmadel (26%). Seega oleksid Eesti puhul esmalt vajalikud tegevused, mis suurendaksid piirkonna ettevõtete üldist huvi Läti turu potentsiaali vastu ning paneks ettevõtjaid piiriülese koostöö võimaluste üle enam mõtlema. Läti ettevõtted on juba rohkem valmis konkreetseteks koostööpartnerite leidmise ja valdkondliku koostöö alustamisega seotud tegevusteks.

2

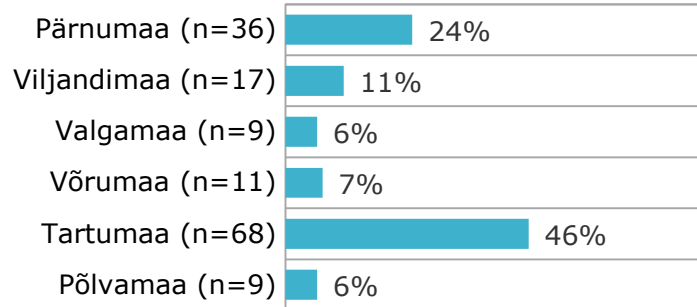
Vastajate profiil



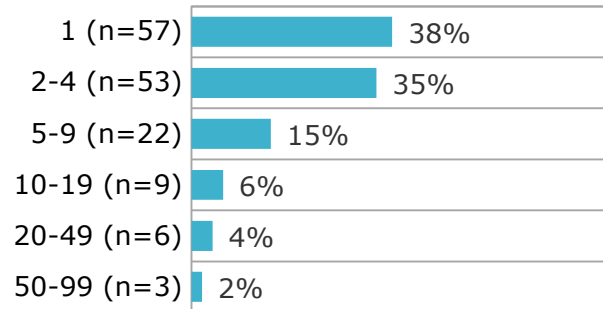
Vastajate jaotus piirkonna ja töötajate arvu lõikes

PIIRKOND

Eesti, n=150

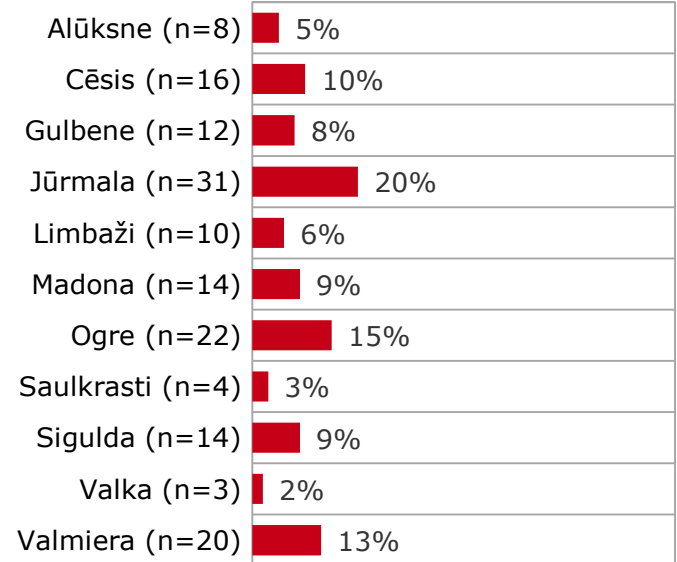


TÖÖTAJATE ARV

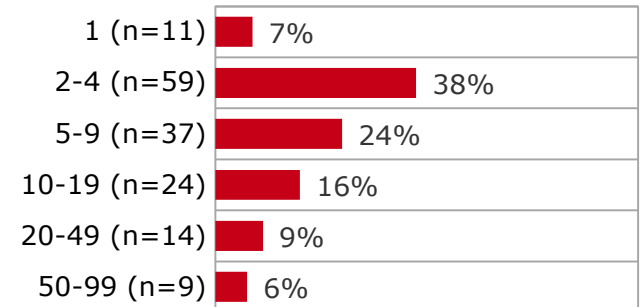


PIIRKOND

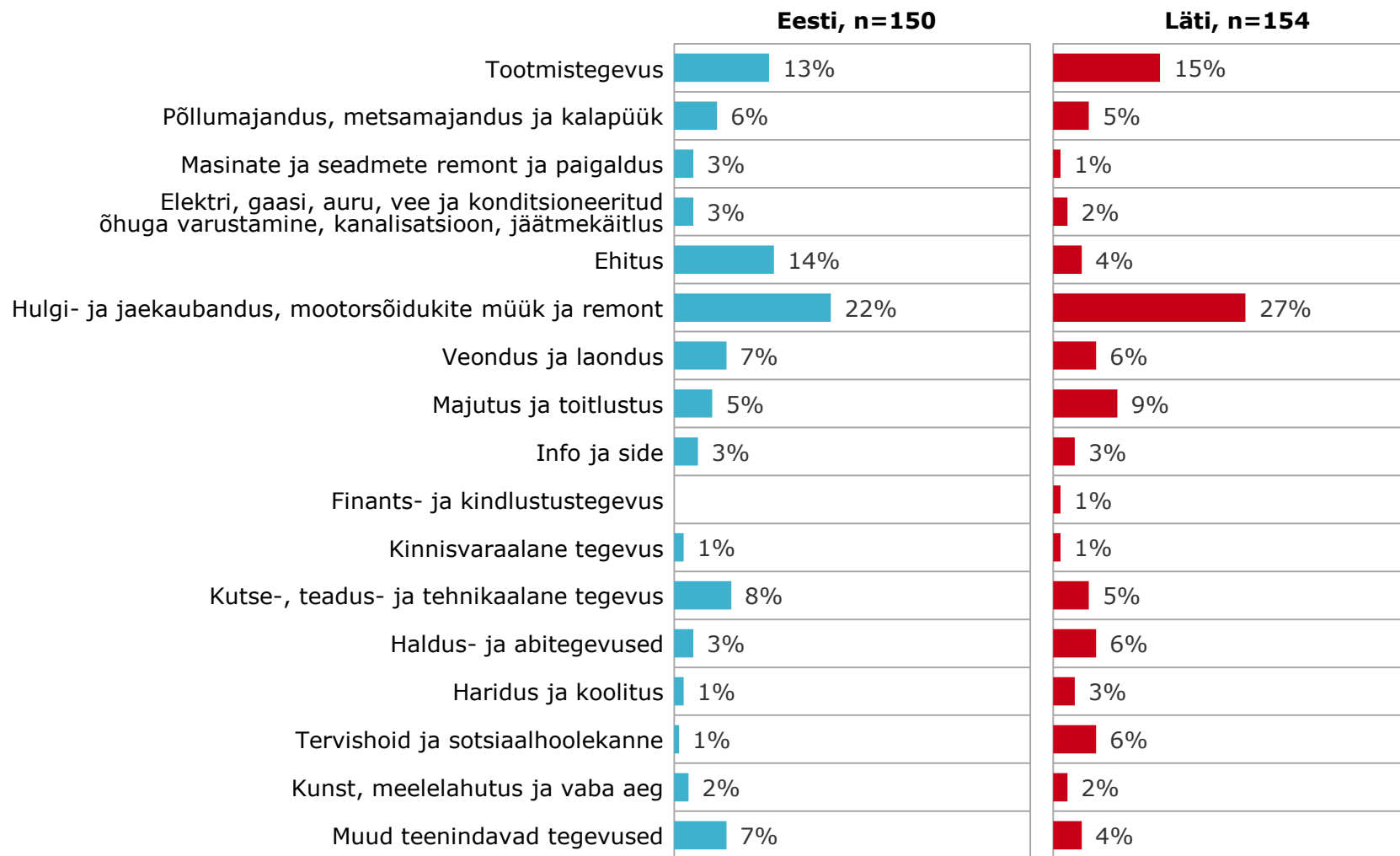
Läti, n=154



TÖÖTAJATE ARV

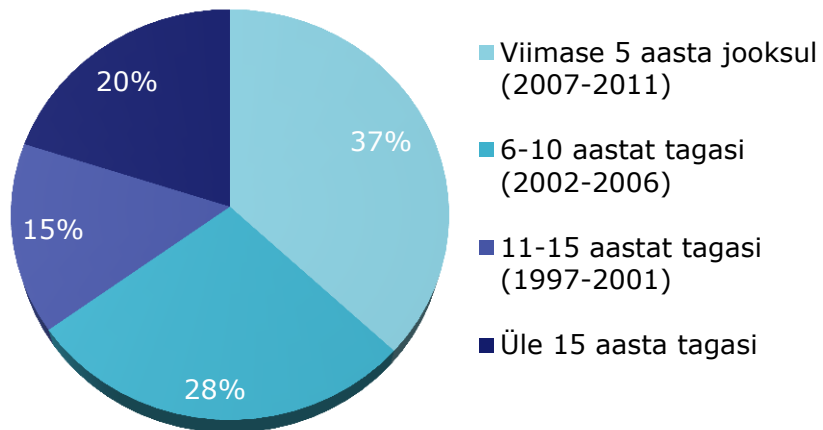


Vastajate jaotus ettevõtte peamise tegevusala lõikes

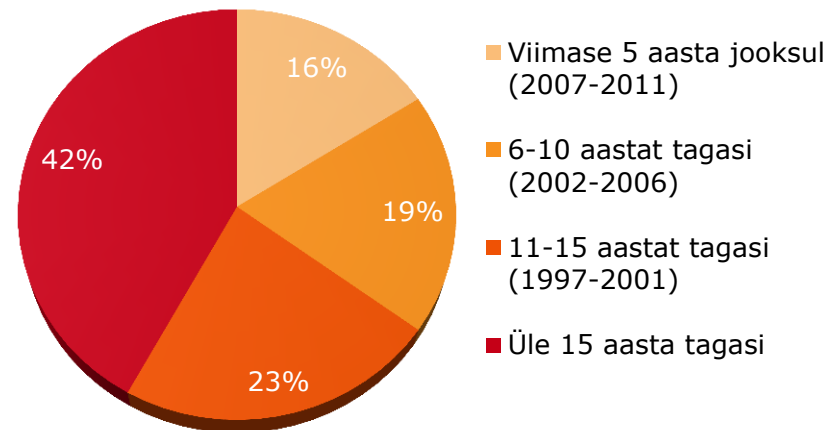


Ettevõtte asutamise aasta

Eesti, n=150



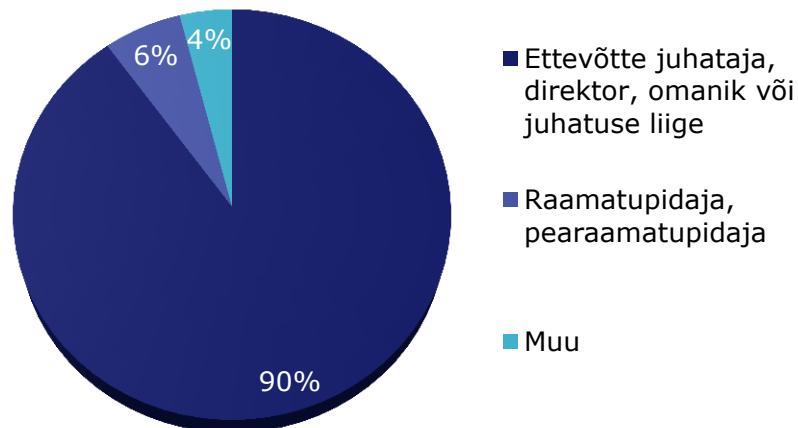
Läti, n=154



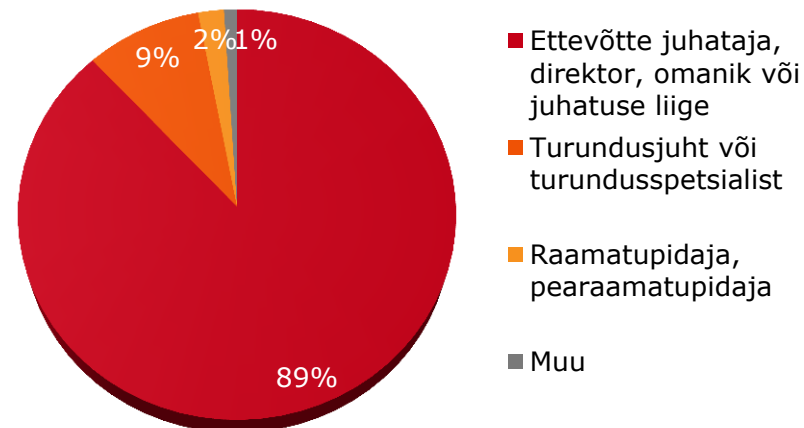
Uuringus osalenud Eesti 1-99 töötajaga ettevõtted on võrreldes Läti ettevõtetega nooremad. Viimase viie aasta jooksul asutatud ettevõtete osakaal on Eesti puhul kaks korda suurem.

Vastaja ametipositsioon ettevõttes

Eesti, n=150



Läti, n=154



Vastajaks paluti ettevõttes juhti või turundusjuhti (või turundusjuhi tegevusi teostavat inimest). Valdava enamuse ettevõtete puhul oli vastajaks ettevõtte juht või omanik.

3

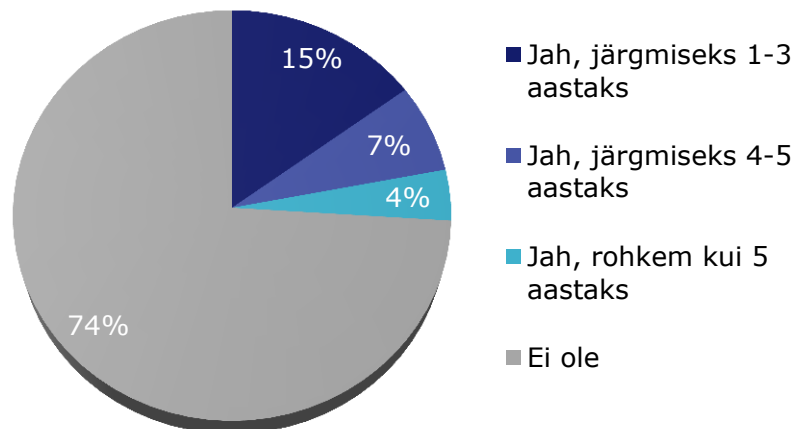
Koostöö viisid ja huvi



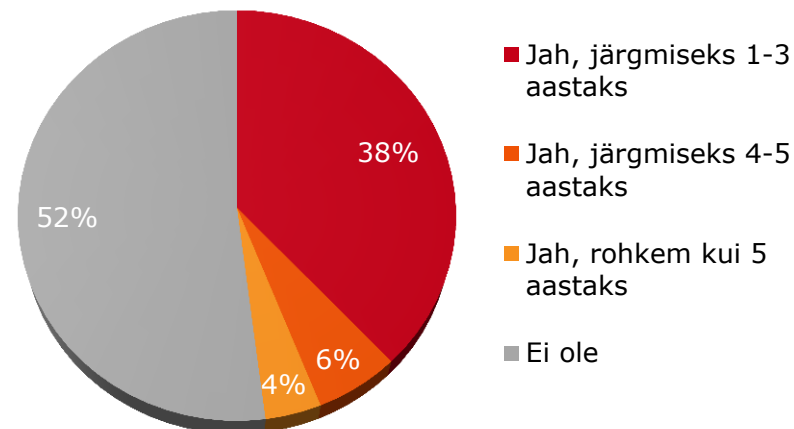
Arengukava või tegevusplaani olemasolu

Kas Teie ettevõttel on olemas arengukava või tegevusplaan lähiaastateks?

Eesti, n=150



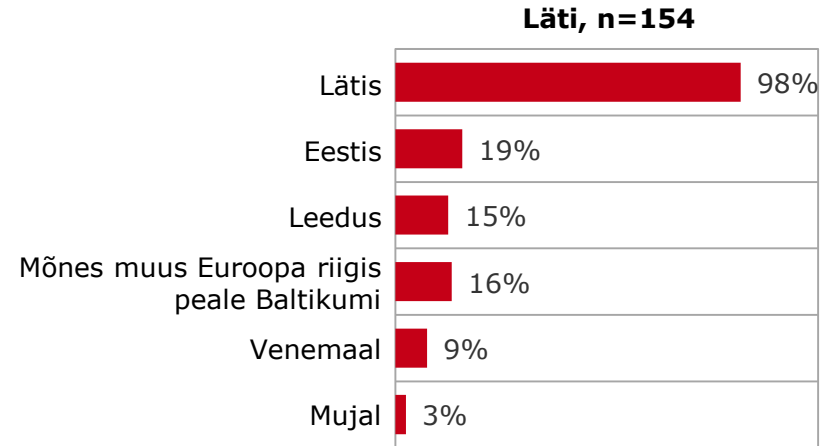
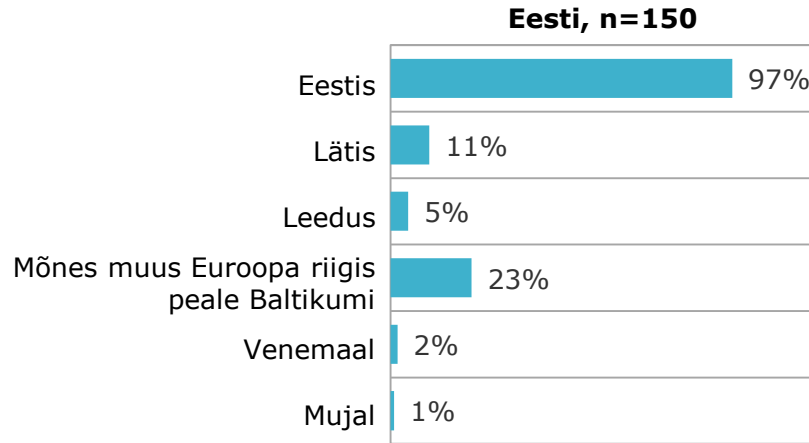
Läti, n=154



Võrreldes Eestiga on suurem osakaal Läti ettevõtteid koostanud oma tegevuse suunamiseks arengukava. Tegevusplaan või arengukava on olemas 48% Läti ettevõtetel ning 26% Eesti ettevõtetel.

Riigid, kus oma tooteid või teenuseid turustatakse

Millistes riikides Teie ettevõtte oma toodete või teenuste turustamisega tegeleb?

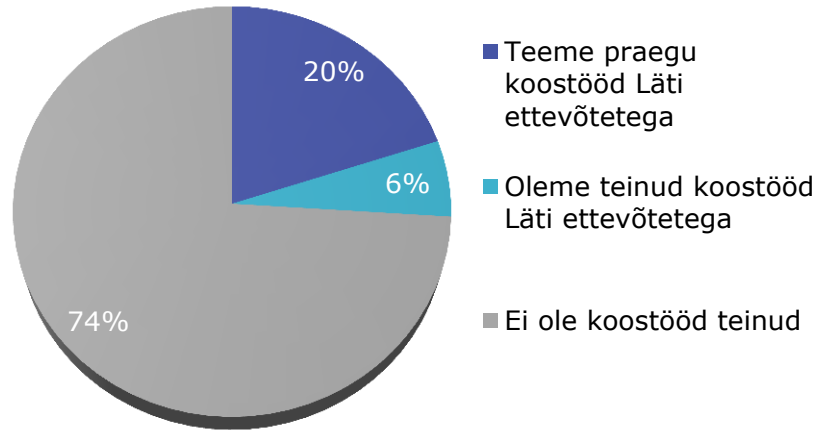


Umbes iga kümnes uuringus osalenud Eesti ettevõtte turustab oma tooteid või teenuseid Lätis ning pea iga viies Läti ettevõtte turustab Eestis. Vastajad, kes märkisid vastuse „mujal“ turustavad eelkõige ka USA-s. Lisaks märgiti Austraaliat, Israeli ja Saudi Araabiat.

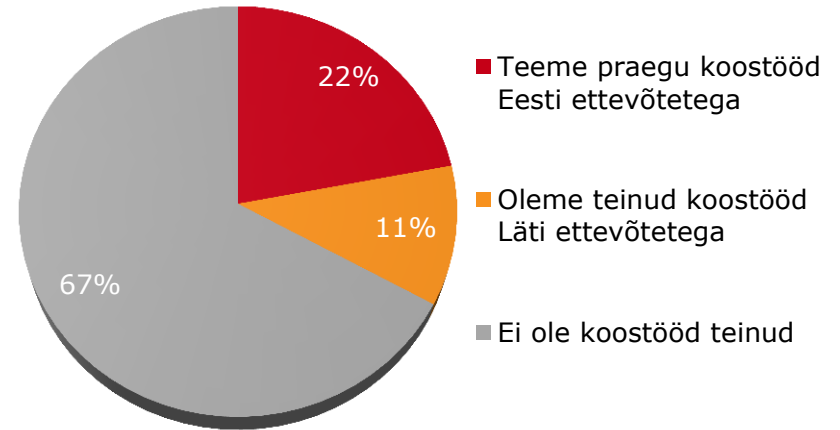
Koostöö tegemine naaberriigi ettevõtetega

Kas Teie ettevõtte teeb või on teinud mingil viisil koostööd Läti/Eesti ettevõtetega?

Eesti, n=150



Läti, n=154



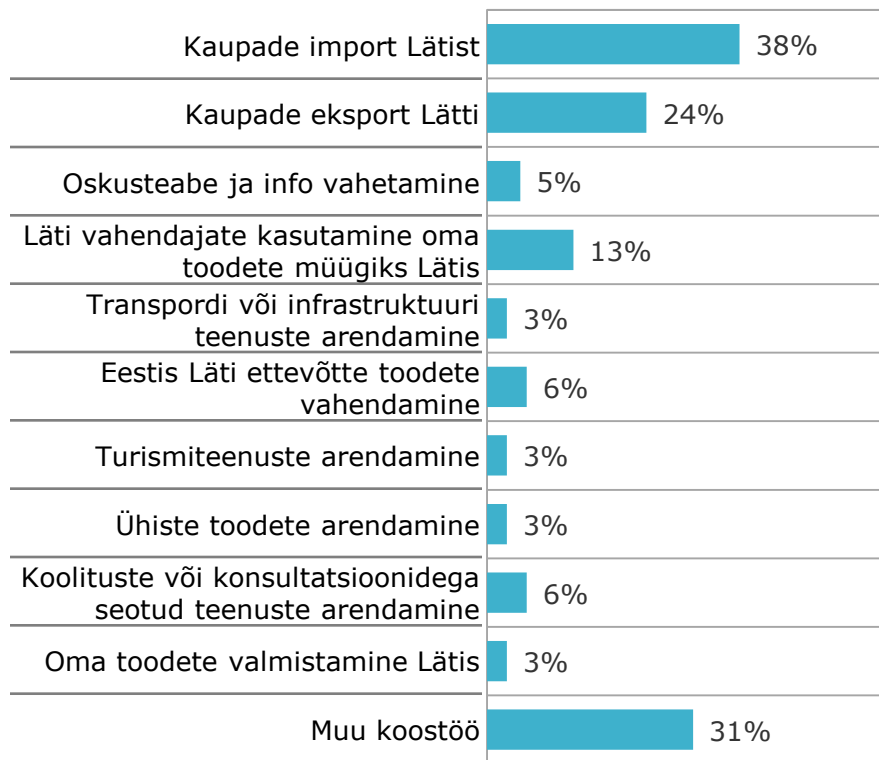
Naaberriigi ettevõtetega praegu koostööd tegevate vastajate osakaal on Eestis ja Lätis sarnane – umbes viiendik.

Koostöö, mida naaberriigi ettevõtetega praegu tehakse (1)

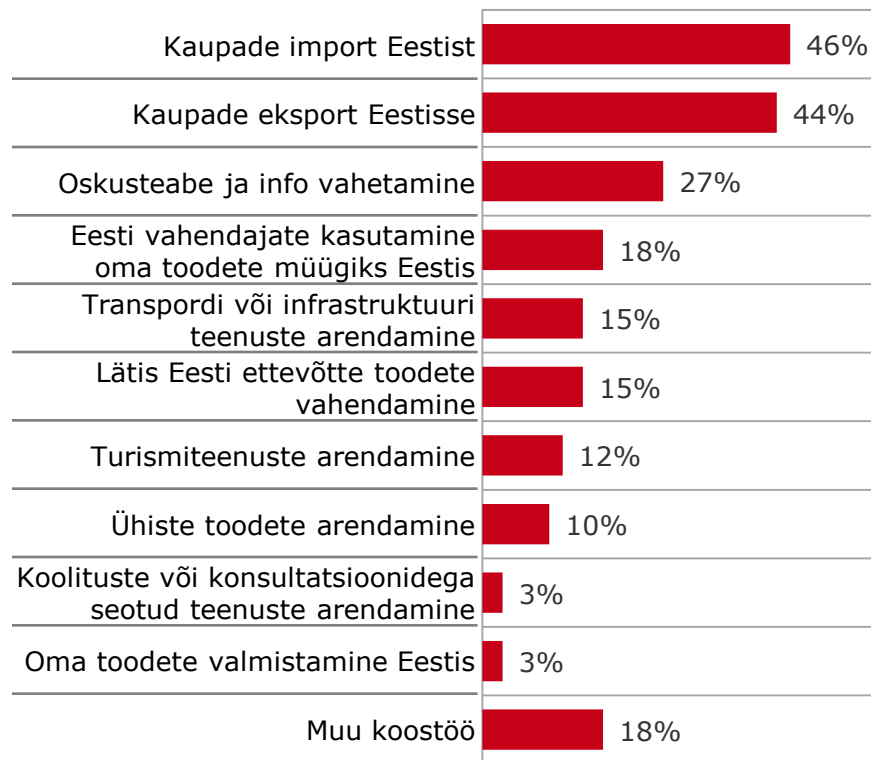
Nendest, kes teevad praegu koostööd

Millist koostööd Teie ettevõtte Läti/Eesti ettevõtetega praegu teeb?

Eesti, n=30



Läti, n=34



Nii Eesti kui Läti ettevõtted mainivad koostööna kõige enam kaupade importi naaberriigist. Läti ettevõtted on enamuses mainitud koostöövaldkondades Eesti ettevõtetest aktiivsemad.

Koostöö, mida naaberriigi ettevõtetega praegu tehakse (2)

Nendest, kes teevad praegu koostööd

Vastajad, kes valisid vastusevariandi „muu koostöö“ täpsustasid oma vastust järgnevalt:

Eesti ettevõtted

- Eesti kliendi jaoks Läti firmade auditeerimine
 - Konkreetse objekti ehitamine Lätis
 - Läti vahendajatelt ostmine
 - Teenuste ja toodete müük Läti ettevõtetele ja eraisikutele
 - Teise firmaga koostöö tööde jaotuses
 - Transporditeenuse pakkumine Läti ettevõttele
 - Turbomootorite remont
-

Läti ettevõtted

- Eestlased soovivad siia tootmisüksust luua ning meie abistame struktuuri kavandamisel
 - Ostame televisiooni litsentsi
 - Ostmised
 - Eesti kolleegid on ettevõttele kontaktisikuteks
 - Kaubad käivad läbi Eesti vaba tollitsooni
 - Ettevõtte toote transport töötlemiseks
-

Koostöö, mida on naaberriigi ettevõtetega varem tehtud

Nendest, kes on varasemalt koostööd teinud

Millist koostööd on Teie ettevõtte Läti/Eesti ettevõtetega varem teinud?

Kuna vastajate arv on väike, on tulemused esitatud absoluutarvudes.

	Eesti, n=9
Kaupade eksport Läti	2
Kaupade import Lätist	2
Muu koostöö	6

	Läti, n=18
Kaupade import Eestist	9
Kaupade eksport Eestisse	5
Transpordi või infrastruktuuri teenuste arendamine	5
Eesti vahendajate kasutamine oma toodete müügiks Eestis	4
Oskusteabe ja info vahetamine	4
Lätis Eesti ettevõtte toodete vahendamine	3
Turismiteenuste arendamine	1
Koolituste või konsultatsioonidega seotud teenuste arendamine	1
Ühiste toodete arendamine	1
Oma toodete valmistamine Eestis	1
Harukontori tegevus Eestis	1
Muu koostöö	3

Vastajad, kes valisid vastusevariandi „muu koostöö“ täpsustasid oma vastust järgnevalt:

Eesti ettevõtted

- Ehitustegevus kindlal objektil
- Läti vahendajalt ostmine
- Raamatupidamine
- Riigihangetel osalemise vahendamine
- Tõlkimine
- Varuosade hankimine

Läti ettevõtted

- Laevapiletite muretsemine läbi Eesti ettevõtte
- Eesti ettevõtte tellis spetsiifilise masina osade tootmist
- Pakkusid üksnes Eesti turismifirmadele teenust

Varasema koostöö katkemise põhjused

Nendest, kes on varasemalt koostööd teinud

Miks on koostöö Läti/Eesti ettevõtetega katkenud?

	Eesti, n=9
Ei tasunud majanduslikult ära	4
Läti seadused ja eeskirjad takistasid tegutsemist Lätis	1
Meie ettevõtte tegevussuunad muutusid	1
Muu põhjus	5

	Läti, n=18
Ei tasunud majanduslikult ära	5
Läti seadused ja eeskirjad takistasid tegutsemist Eestis	3
Meie ettevõtte tegevussuunad muutusid	3
Me ei tundnud piisavalt Eesti olusid	2
Eesti koostööpartner oli probleemne	2
Meie tooted või teenused ei sobinud Eesti turu jaoks	1
Muu põhjus	8

Kuna vastajate arv on väike, on tulemused esitatud absoluutarvudes.

Kaks Läti ettevõtet valis vastuse „Eesti koostööpartner oli probleemne“. Nendel paluti vabas vormis vastata, milliseid probleeme esines. Vastati järgmist: personaalsed probleemid, konkurentsitüli.

Vastajad, kes valisid vastusevariandi „muu põhjus“ täpsustasid oma vastust järgnevalt:

Eesti ettevõtted

- Ei ole saanud tellimusi Lätist
- Lätis struktureeriti koostööpartner ümber; inimesed, kellega suhtlesime, saadeti pensionile.
- Kliendid lõpetasid tegutsemise
- Keeruline asju ajada, kui tekib garantiiprobleem
- Pole rohkem vaja olnud

Läti ettevõtted

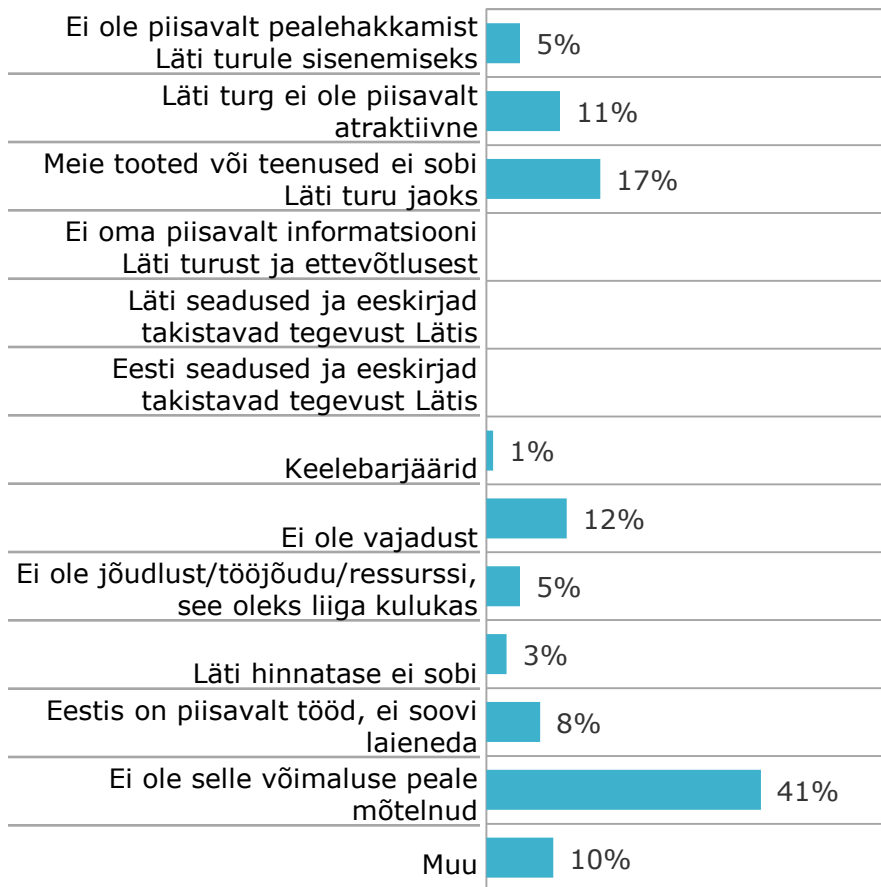
- Olime rahulolematud Eesti hindadega teenuste osutamisel
- Ei olnud püsikliente Eestis
- Koostöö oli lühiajaline ja ühekordne, kogemuste vahetamine, üksikprojekt
- Koostöö ei ole lõppenud, aga momendil ei ole tellimusi.
- Oleme alati avatud, oleme teinud koostööd, aga ei ole seda ise initsieerinud
- Ajutiselt katkenud. Transporditeenuste osutamine Eesti numbrimärkidega.
- Eesti ostuvõime vähenemine.
- Ettevõtte majanduslik situatsioon; ei ole väga vajadust.

Põhjused, miks ei tegutseta naaberriigi turul (1)

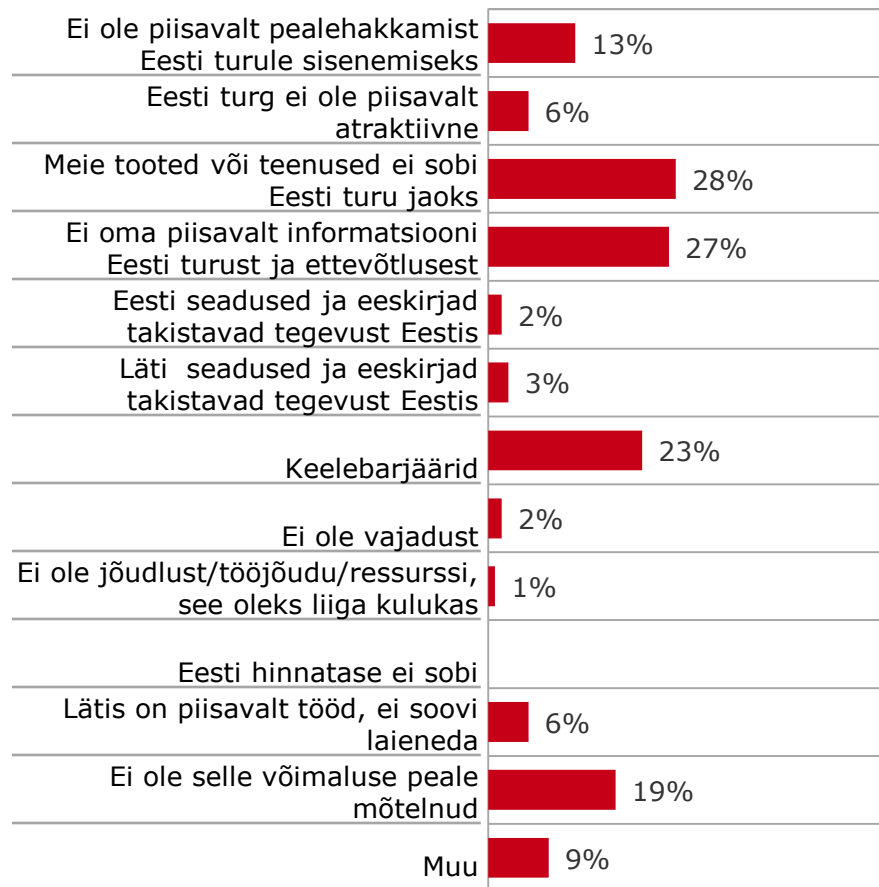
Nendest, kes ei turusta naaberriigis ega ole teinud naaberriigi ettevõtetega koostööd

Mis põhjusel Teie ettevõtte ei tegutse Läti/Eesti turul?

Eesti, n=111



Läti, n=103



Põhjused, miks ei tegutseta naaberriigi turul (2)

Nendest, kes ei turusta naaberriigis ja ei ole teinud naaberriigi ettevõtetega koostööd

Naaberriigiga koostöö mitte tegemise põhjused on Eesti ja Läti puhul erinevad. Kui kõige suurem osakaal Eesti ettevõtetest valib vastuse „ei ole selle võimaluse peale mõelnud“, siis Läti ettevõtted mainivad enam nende toodete/teenuste mitte sobivust Eesti turule, liiga vähest teavet Eesti turu kohta ning keelebarjääre.

Vastajad, kes valisid vastusevariandi „muu põhjus“ täpsustasid oma vastust järgnevalt:

Eesti ettevõtted

- Asume Lätist liiga kaugel, Lätis on piisavalt sama tegevusala firmasid
 - Kaugus
 - Ei ole aega
 - Igas riigis on oma esindus, suhtleme ainult sakslastega, nemad juba teistega
 - Lätlased ei ole oma kaupa piisavalt hästi pakkunud
 - Leping ainult RMK-ga
 - Oleme seotud Eestis suurema ettevõttega
 - Pole sihtrühm
 - Soovime Lätis tegutseda ja tegeleme sellega praegu, otsime kontakte
 - Teatud materjale ja seadmeid ostame sisse Lätist ka praegu, perspektiivis ei välista teenuse pakkumist tulevikus ka Läti turule
 - Teine kultuur
 - Ühel inimesel on raske kõigega tegeleda
-

Läti ettevõtted

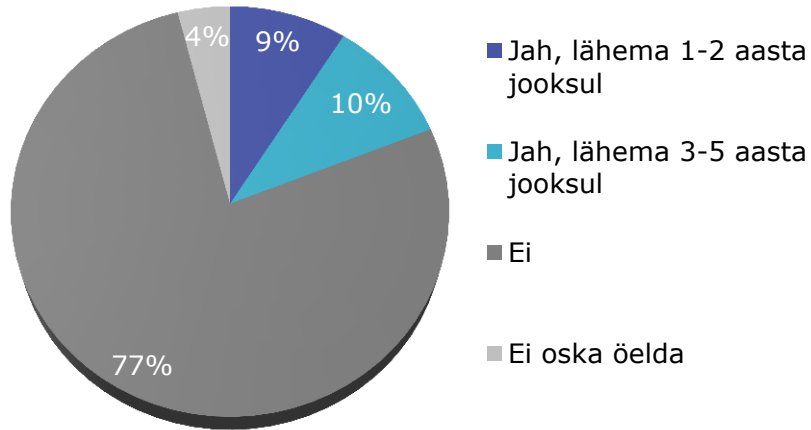
- Eestlased ise pakuvad antud teenust piisavalt ja kvaliteetselt
 - Territoriaalne asukoht
 - Seadusandlus ei ole mugav, pindade rent
 - Peaks Eesti seadusandlusega tutvuma
 - Me töötame üksnes Siguldas, Riia regioonis
 - Me tegutseme meie kooperatiivi liikmete huvides
 - Regulatsiooni kohaselt on Eestiga koostöö keelatud
 - Ei usu, et meie tooted on vajalikud
 - Väikesed mahud
-

Huvitatus tegevuse alustamisest naaberriigi turul

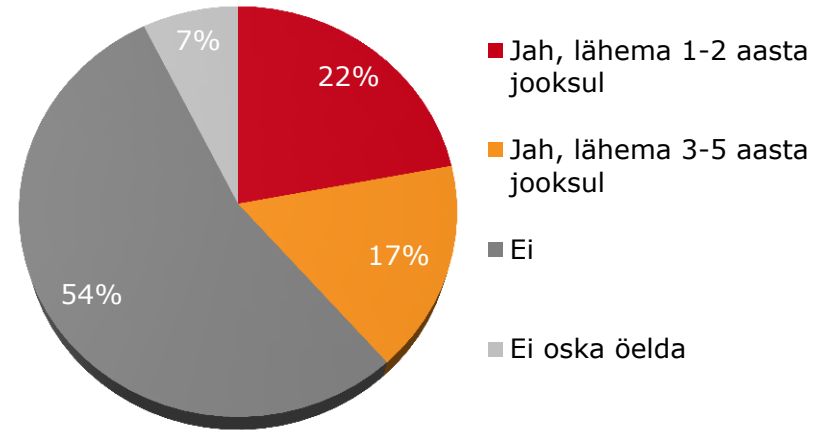
Nendest, kes ei turusta naaberriigis, ei ole teinud naaberriigi ettevõtetega koostööd või enam ei tee

Kas Teie ettevõttel oleks huvi alustada edaspidi tegevust Läti/Eesti turul?

Eesti, n=119



Läti, n=109



Lätlaste huvi koostöö alustamiseks on suurem – 39% Läti ettevõtetest ja 19% Eesti ettevõtetest oleks huvitatud naaberriigi turul tegutsemise alustamisest lähima viie aasta jooksul.

4

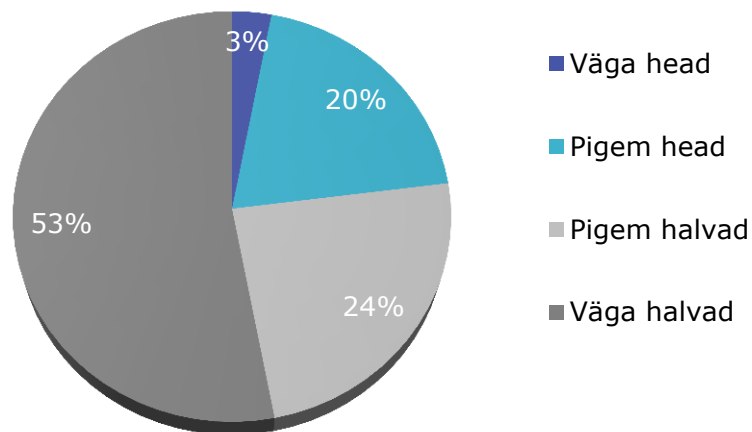
Teadmised ja infovajadus



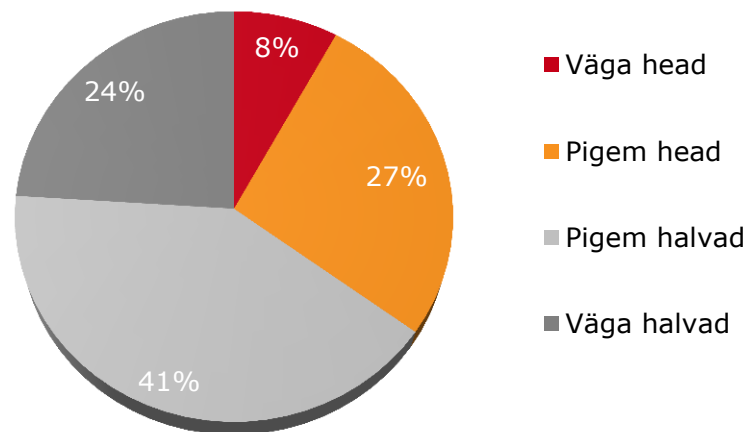
Hinnang enda tänastele teadmistele oma toodete/teenuste turustamisvõimaluste kohta naaberriigis

Milliseks Te hindate oma tänaseid teadmisi Teie toodete või teenuste turustamisvõimaluste kohta Lätis/Eestis?

Eesti, n=150



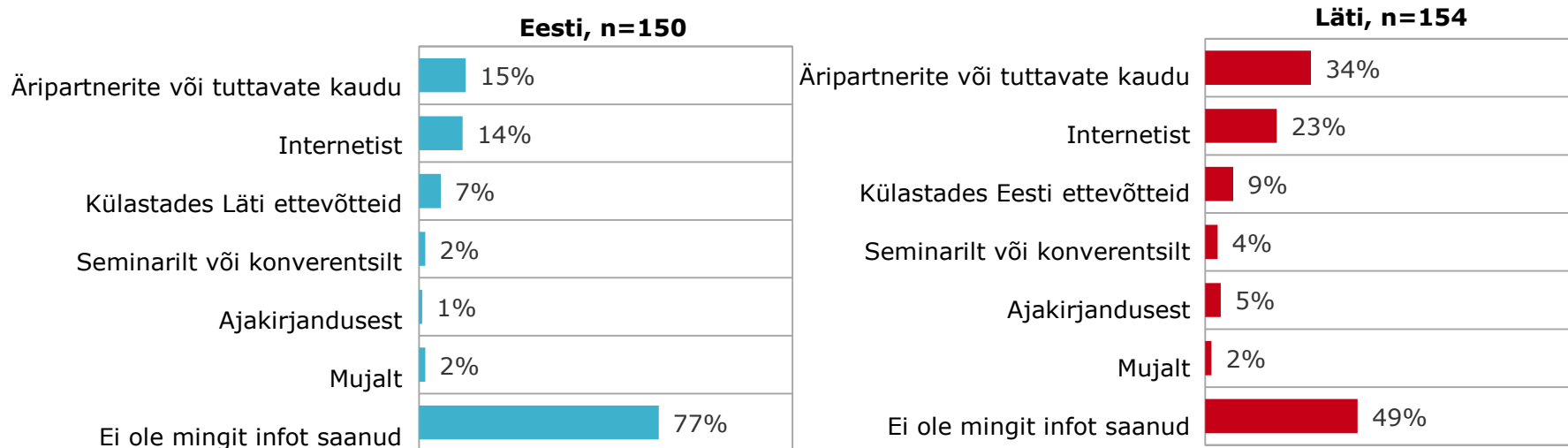
Läti, n=154



Kokku 35% Läti ettevõtetest ja 23% Eesti ettevõtetest peavad oma tänaseid teadmisi oma ettevõtte teenuste või toodete turustamisvõimaluste kohta naaberriigis heaks.

Informatsiooni saamine turustamisvõimaluste kohta naaberriigis

Kust Te olete viimase 12 kuu jooksul otsinud või saanud informatsiooni turustamisvõimaluste kohta Lätis/Eestis?



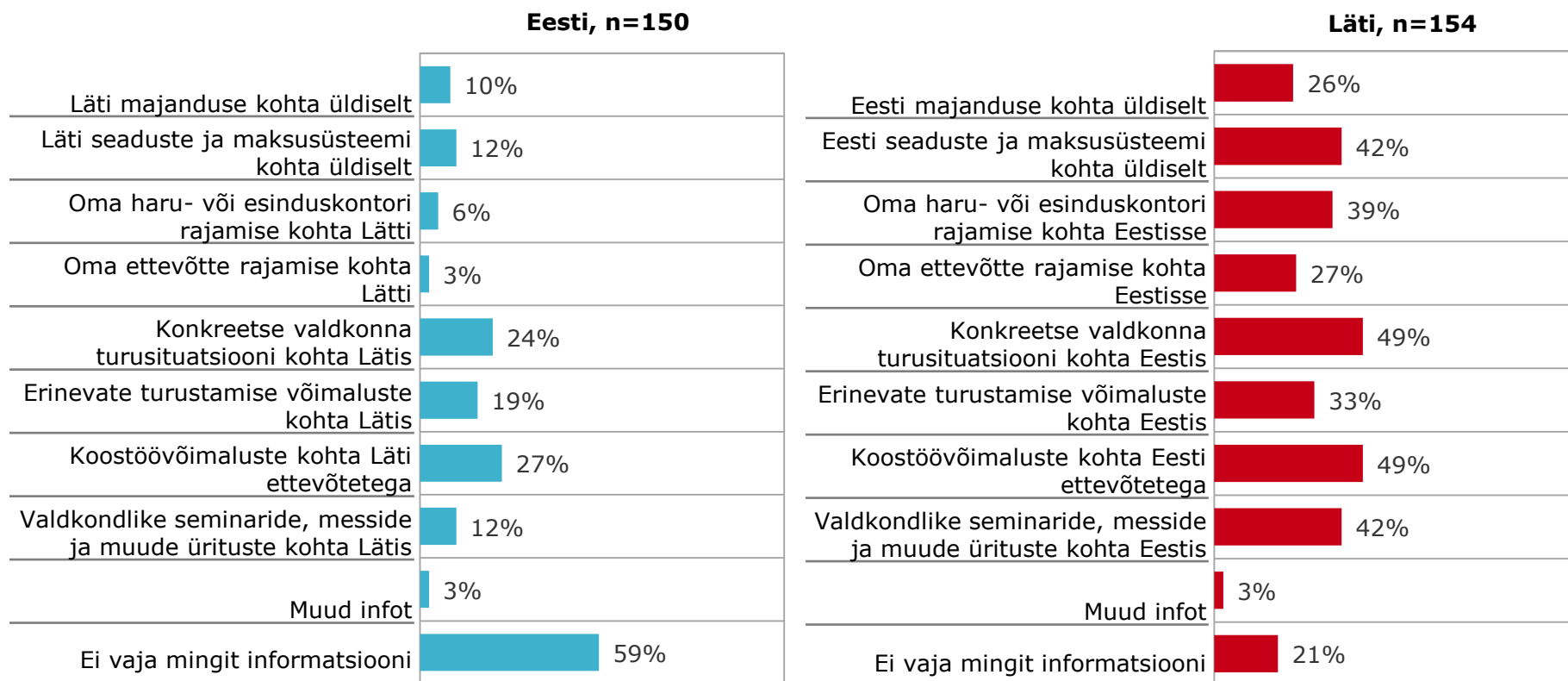
Eesti ettevõtted on Läti ettevõtetega võrreldes passiivsemad info otsimisel/saamisel turustamisvõimaluste kohta naaberriigis – kolmveerand Eesti ettevõtetest ja pooled Läti ettevõtetest ei ole mingit infot saanud. Kõige enam on infot otsitud/saadud äripartnerite ja tuttavate kaudu või internetist.

Vastajad, kes valisid vastusevariandi „mujalt“ täpsustasid oma vastust järgnevalt:

- Eesti ettevõtted: erialaliidud, kogemused, Läti eraisikute/tarbijatega suheldes.
- Läti ettevõtted: näitused, suuliselt klientide käest, meil juba on kontaktid.

Informatsiooni vajadus naaberriigi majanduse ja turu kohta (1)

Millist informatsiooni Teie ettevõtte vajaks Läti/Eesti majanduse ja turu kohta?



Kõige suurem osakaal nii Eesti kui Läti firmadest vajaks infot koostöövõimaluste kohta naaberriigi ettevõtetega või konkreetse valdkonna turusituatsiooni kohta. Lätlased mainivad ka enam teavet valdkondlike ürituste kohta Eestis ning infot Eesti seaduste ja maksusüsteemi kohta.

Informatsiooni vajadus naaberriigi majanduse ja turu kohta (2)

Vastajad, kes valisid vastusevariandi „muud infot“ täpsustasid oma vastust järgnevalt:

Eesti ettevõtted

- Hinnatase Läti turul
 - Koostööpakkumist
 - Läti ettevõtete majandusseisu kohta, näiteks kui keegi hakkab pankrotti minema
 - Puidu kohta
 - Tööpakkumist
 - Ei oska hetkel vastata, kuna ei ole mõtelnud Lätiga koostööd teha. Samas, kui võimalus avaneb, siis tuleb sellele mõelda.
-

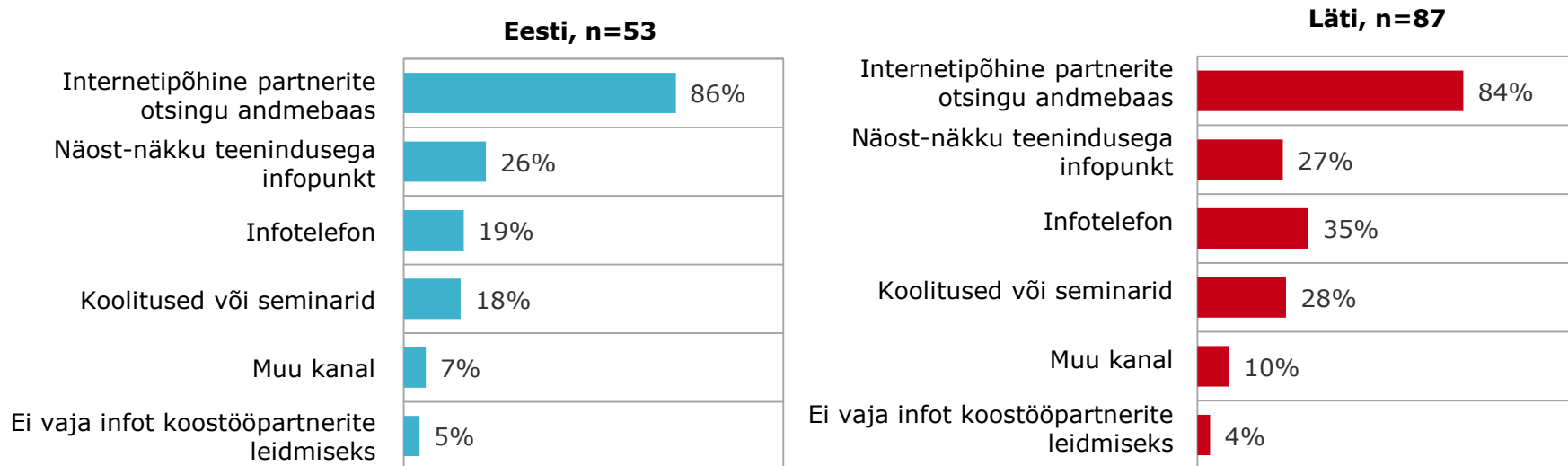
Läti ettevõtted

- Informatsiooni partnerite kohta
 - Barjäärid seoses eesti keelega
 - Piiriülese koostöö kohta piirialadel
-

Sobivad infokanalid naaberriigis koostööpartnerite leidmiseks (1)

Nendest, kes tegutsevad naaberriigi turul või on huvi alustada

Millised infokanalid oleksid Teie ettevõtte jaoks sobivad Lätis/Eestis koostööpartnerite leidmiseks?



Nii Eesti kui Läti ettevõtted peavad koostööpartnerite leidmiseks ülekaalukamalt kõige sobivamaks internetipõhist partnerite otsingu andmebaasi. Lätlased peavad Eesti vastajatest enam vajalikuks infotelefoni.

Sobivad infokanalid naaberriigis koostööpartnerite leidmiseks (2)

Nendest, kes tegutsevad naaberriigi turul või on huvi alustada

Vastajad, kes valisid vastusevariandi „muud kanal“ täpsustasid oma vastust järgnevalt:

Eesti ettevõtted

- Messid
 - Olemasolevate äripartnerite kaudu uute leidmine
 - Partnerite kaudu
 - Tegevusala kordineeritud infokeskus/punkt. Isiklikud kohtumised.
-

Läti ettevõtted

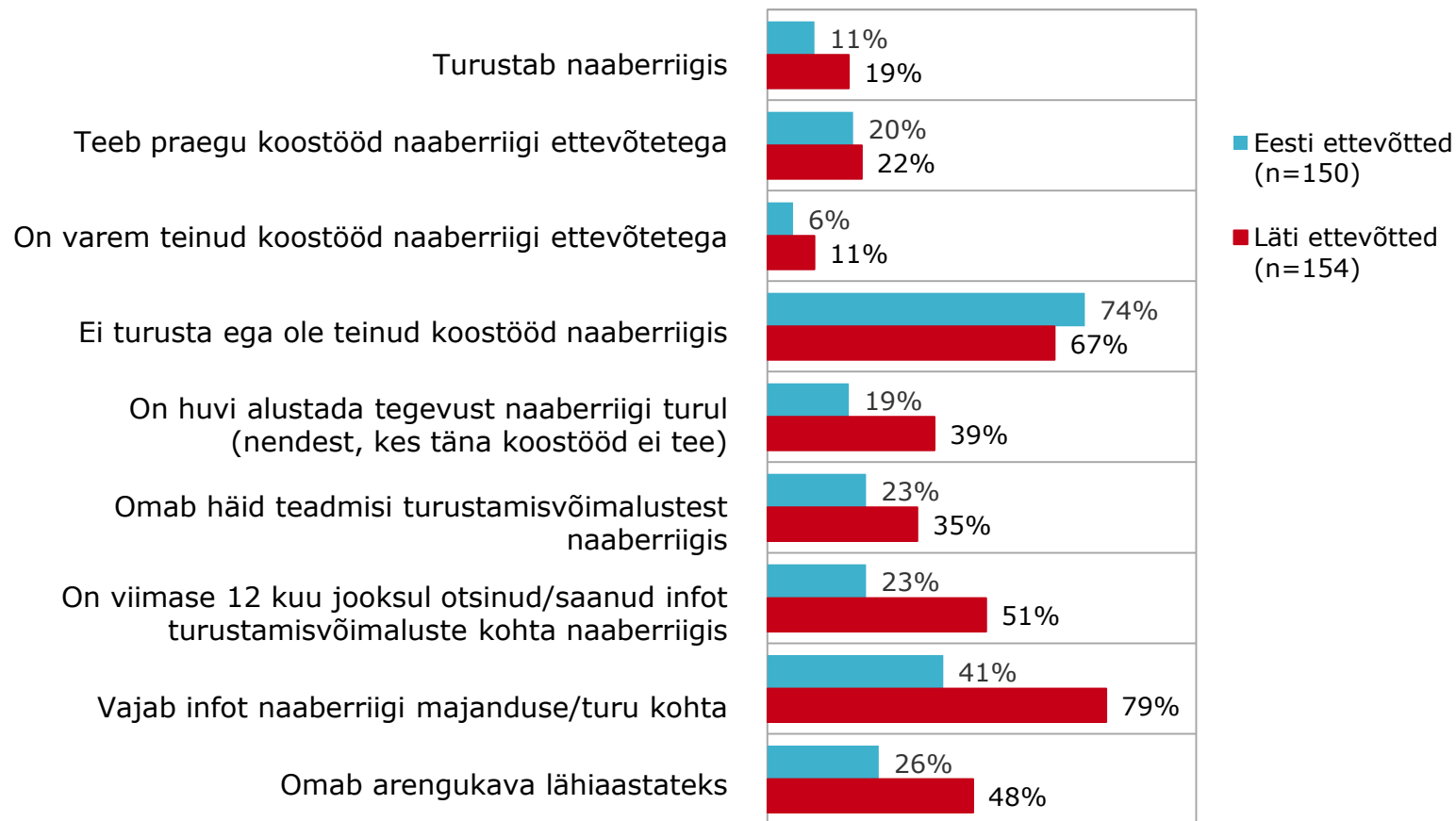
- E-post
 - Messid ja internet
 - PDF materjalid Eesti riigiasutuste kohta
 - Internet
 - Konsultatsioonid, arutelud kompetentse isikuga, vahendaja ettevõtte jaoks huvitavates küsimustes ja tulevikuarengutes
 - Meie käime kohapeal vaatamas
-

5

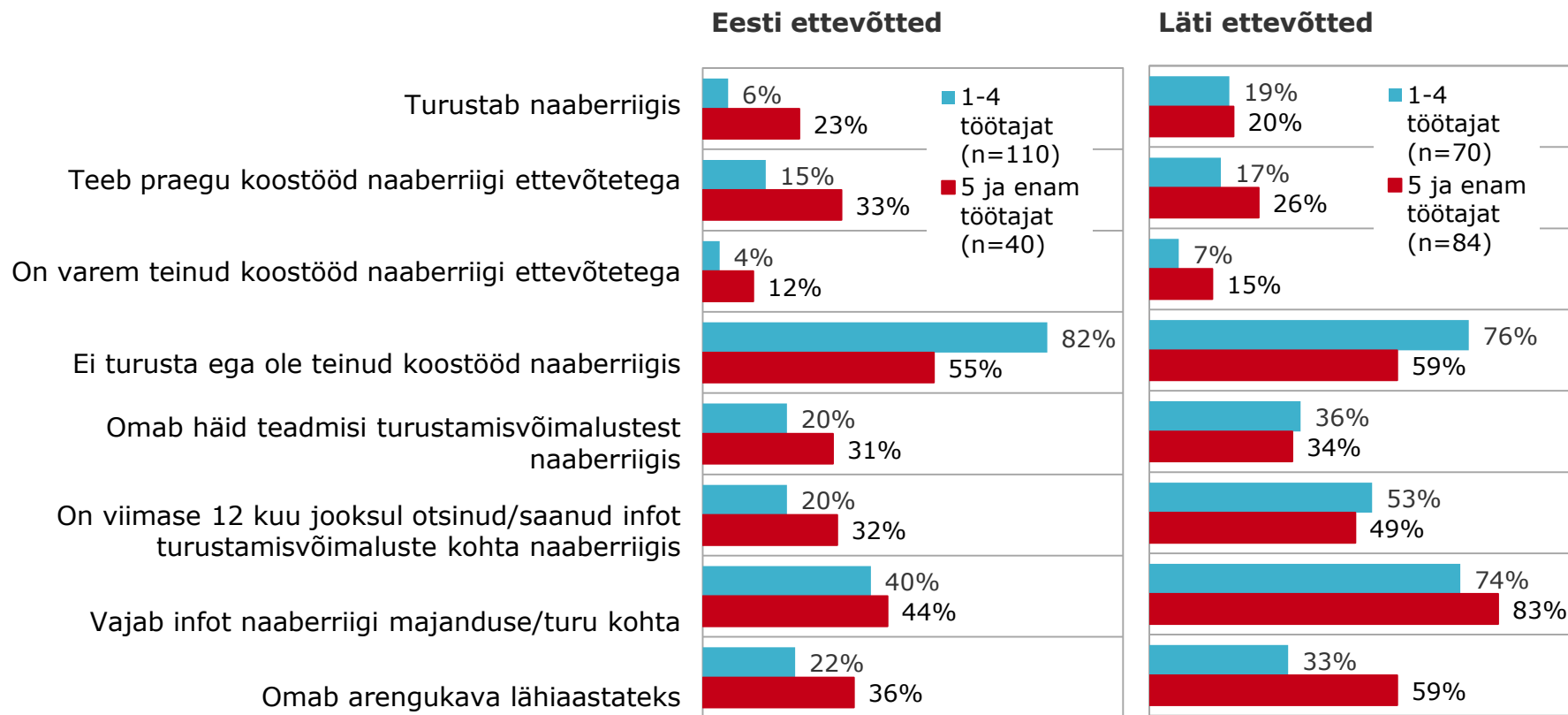
Vörðlused



Eesti ja Läti põhitulemuste võrdlus

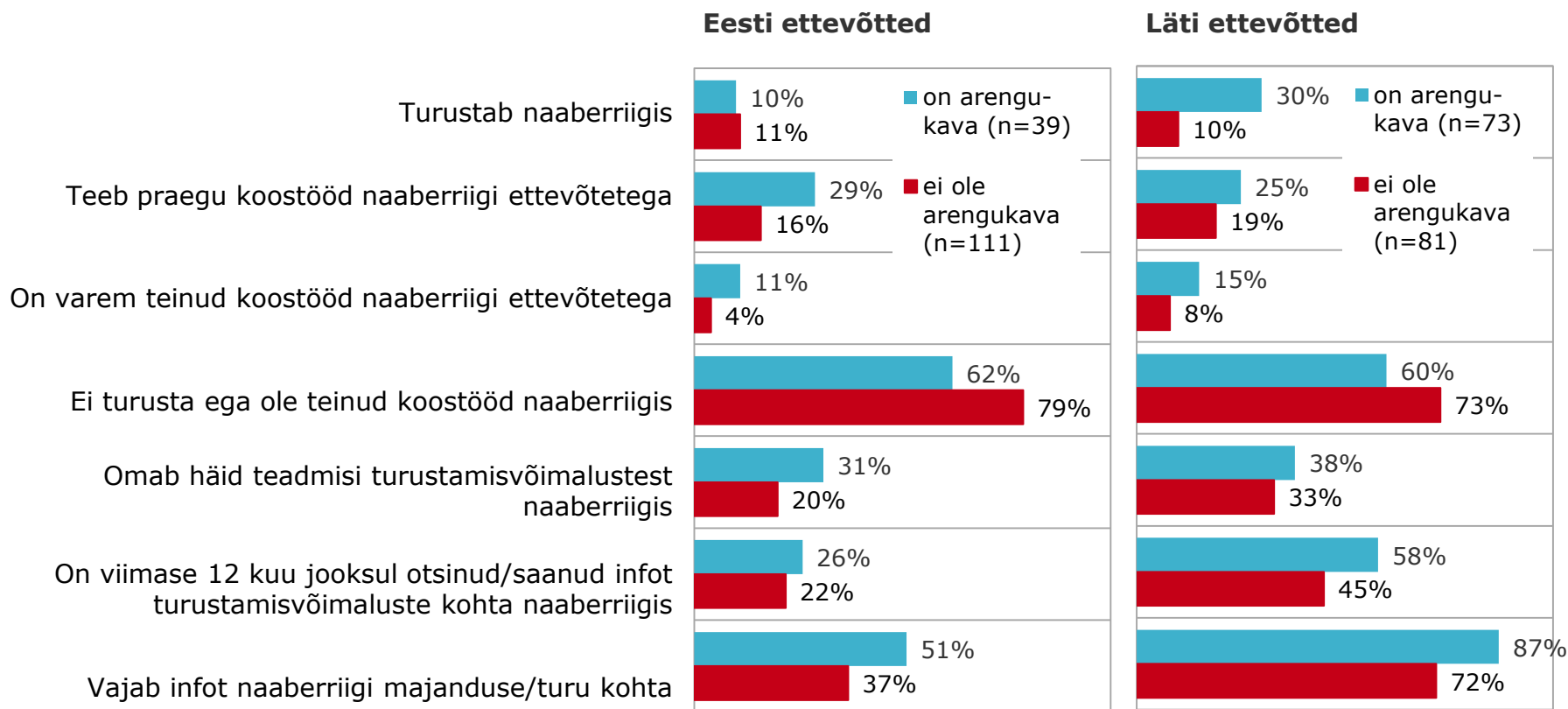


Võrdlus ettevõtete suuruse järgi



- Eesti: Vähemalt 5 töötajaga ettevõtete suurem koostööaktiivsus ja parem informeeritus ilmneb pea kõigi vaadeldud näitajate suhtes; vaid hinnang info vajadusele naaberriigi turu kohta on mõlemas suuruses ettevõtete seas pigem sarnasel tasemel.
- Läti: Nii 1-4 kui 5-99 töötajaga ettevõtete grupis on Eestis turustajaid viiendiku jagu. Ettevõtete teadlikkus naaberriigi turust ja info saamine on samuti sarnasel tasemel. Ülejäänud näitajate osas edastavad vähemalt 5 töötajaga firmad väiksemaid.

Võrdlus ettevõtte arengukava olemasolu järgi



Üldine ilmnev tendents on see, et arengukava omavad ettevõtted on enam tegelenud naaberriigis turustamise ja/või koostööga ning märgivad oma infovajadust suuremana, kuigi nad on arengukava mitte omavate ettevõtete grupist informeeritumad.

Projekti meeskond

Tellijapoolne kontaktisik:	Marika Post, Hele Lõhmus
Uuringu kava ja aruande koostaja:	Aire Trummal
Valimi moodustaja:	Katre Seema
Küsitlustöö koordineerija:	Kaja Nebel
Programmi koostaja ja andmetöötaja:	Alje Roopärg
Graafilised tööd:	Maire Nõmmik
TNS Läti kontaktisik:	Kristine Krasauska

Kontaktinfo

Aire Trummal
Uuringuspetsialist
Telefon: 626 8588
E-mail: aire.trummal@emor.ee

TNS Emor

Telefon:626 8500
Faks:626 8501
E-mail:emor@emor.ee
Address: A. H. Tammsaare tee 47, 11316 Tallinn

